

GÖRSEL SUNU TUTUM ÖLÇEĞİ: GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI¹

Yrd. Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ² Prof. Dr. Sefer ADA³
Doç. Dr. Z. Nurdan BAYSAL⁴

Öz

Bu çalışmanın amacı, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin görsel sunu yapmaya ilişkin tutumlarını ölçmeyi hedefleyen geçerli ve güvenilir bir tutum ölçeği geliştirmektir. Araştırmanın çalışma grubu İstanbul ili, Esenler ilçesine bağlı bir resmi okulun dördüncü sınıfında okuyan toplam 218 öğrenciden oluşmaktadır. Ölçme aracı oluşturulurken alanında uzman altı öğretim üyesinin görüşleri alınarak 34 maddelik ölçme aracı hazırlanmıştır. Maddelerle ilgili cevaplar dörtlü likert tipi hazırlanan cevap anahtarına işaretlenmiştir. Ölçme aracının geçerlik çalışması için faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Faktör analizi yapmadan önce ise Kaiser-Meyer-Olkin testi ve Bartlett's testi yapılmıştır. Analiz sonucu Kaiser-Meyer-Olkin değeri .897 olarak tespit edilmiştir. Bu değer .50'den büyük olması grup sayısının faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermiştir. Bartlett's testi sonucunun ileri düzeyde anlamlı ($p < 0.001$) olması nedeniyle ölçme aracının faktör yapılarına ayrılabilmesi kabul edilmiştir. Faktör analizinde Eigen değeri "1" olarak kabul edilmiştir. Ölçekte Eigen değeri "1" in üzerinde 8 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Her bir maddenin madde toplam, madde kalan ve madde ayırt edicilik değerinin .001 düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin bütün maddelerinin güvenilir olduğunu göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Görsel Sunu, Tutum, Ölçek, Analiz, Tutarlılık.

DEVELOPING VISUAL PRESENTATION ATTITUDE RUBRIC: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Abstract

The aim of this study is to develop visual presentation attitude rubric which is valid and reliable for the 4th grade students. 218 students took part in this study from a school which located in Istanbul, Esenler. While preparing this assessment tool with 34 criterias, 6 university lecturers' view have been taken who are experts in their field. The answer key sheet has 4 (likert)-type options. The rubric has been first tested by Kaiser-Meyer-Olkin and Bartlett's tests and then factor analyze technique has been used to analyze the validity of the rubric. The result of Kaiser-Meyer-Olkin test was .897 which was higher than the minimum level of .50 so it showed that it was appropriate to do factor analysis. Bartlett's test result was also appropriate and accepted to build a rubric framework. "1" is accepted as an Eigen rate for factor analysis. In the rubric, 8 factors has come out of the Eigen rate "1". Total of criteria, failing criteria and individuating criteria are accepted on level of .001 and this the proof of the reliability of the visual presentation rubric's criterias.

Keywords: Visual Presentation, Attitude, Rubric., Analysis, Consistency.

Giriş

İletişim sağlamamızı sağlayan en değerli araç kuşkusuz dildir. Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir (Aksan, 2000). Dil, kültürün taşıyıcısı olduğu kadar temel ve vazgeçilmez öğesidir. Millete özgü, duygu ve düşünce birliğinin oluşturduğu ortak ruh olan kültürü en iyi aktaran, taşıyan sistem de dildir (Şağır, 2002). Dili; okuma, anlama, dinleme ve yazma olarak dört temel kısımda incelenebilir. 2004 Türkçe öğretim programıyla görsel okuma ve görsel sunu da bu temel dört kısma eklenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı; görsel okumayı "imgeleri anlama ve yorumlama"; görsel sunuyu ise, "öğrencinin etkili iletişim kurabilmesi" şeklinde ele almaktadır. Bu yeni öğrenme alanının amacı: Öğrencilerin dinleme, konuşma, yazma, görsel okuma ve görsel

¹ Çalışma, Hatice KADIOĞLU ATEŞ'in yüksek lisans tezinin bir bölümünden türetilmiştir.

² İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Bölümü, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr

³ Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü seferada@marmara.edu.tr

⁴ Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü nurdanbaysal@hotmail.com

sunu dil becerilerini geliştirmek ve kitle iletişim araçlarıyla verilen mesajları sorgulama becerilerini geliştirmektir (MEB, 2005).

Görsel sunu, bir toplum önünde konuşma durumudur. Konuşmacı, dinleyiciler, amaç, zaman, yer ve konu sununun etkililiğine katkıda bulunur (Bingaman, 1993). Görsel sunu, insan ilişkilerinde önemli bir faaliyettir. Uzmanlar, konuşmayı sadece yetenek değil, aynı zamanda, beceri olarak ele almıştır (İslam, 2005). İnsanları bilgilendirmek, ikna etmek için sunum ya da konuşma yapılabilir (Olson, 1999). Uzman ve profesyonel bir eğitimci olarak tanınmak eğitim sürecini olumlu anlamda etkileyecek çok önemli bir faktördür. Bir eğitmenin bilgi ve deneyim düzeyi, özgeçmiş, deneyimi, sunu yetenekleri, katılımcı ile etkileşimi önemli rol oynar (Gökçül, 2005).

Başarılı bir konuşmacı olabilmek için konuya iyi hazırlanılmalı, prova yapılmalı, beden dili etkili kullanılmalıdır (Collins, 1998). Bir görsel sunu sırasında elleri kullanmanın en iyi yolu, normal bir sohbetymiş gibi davranmaktır (Bradbury, 2006). Bazı konuşmacılar, dinleyiciler içinde dost bir yüz seçip ona anlatır, diğer dinleyiciler bu özel monologdan dışlanmış gibidirler. Dost bir yüz seçmek diğerlerine adaletsizlik olarak görülebilir. Göz teması temel önemdedir ama eğer kaşlar çatıksa ya da sıkıntılı bir yüz ifadesi varsa konuşmacının yaptığı sunudan memnun olmadığı mesajı verilebilir (Stuart, 2002).

Görsel sunu sırasında ayakta durmak görme, görülme ve duyulma açısından avantaj sağlar. Bir konuşmanın dolaşp durması dikkat dağıtıcıdır (Peel, 1998). En önemli kaynak konuşmacın kendisidir. Bilgi deposunda yer alan verileri etkili biçimde hatırlamanın yolu beyin fırtınasıdır. Bunun için de analitik düşünme becerisi önemlidir (Vural, 2007). Bir sununun başlangıcı, ana bölümü ve sonu vardır. Bunların her birinin amacı farklıdır. Başlangıç, heyecanlandırıp konuya girmek için; ana bölüm, bilgilendirmek ve eğitmek için; son ise söylenenleri teyit edip kalıcı bir etki yatmak için kurgulanmalıdır (Collins, 1998). Sunuya yardımcı araçlar üç kategoriye ayrılır: sessiz görsel araçların kapsamında yazılı tahtaları, yazı levhası, posterler, broşürler, projeksiyonlar, slaytlar, film kareleri ve bilgisayar çıkışlı kareler girer. İşitsel araçlar; teypler, makaralı teypler, plakları kapsar. En popüler sunu yardımcıları olan görsel-işitsel araçlar ise rol canlandırmalarını, filmleri, videoteyp ve video diskleri içerir. Görsel araçlar fikirleri güçlendirir, berraklaştırır, açıklığa kavuşturur. Ayrıca dinleyicilerin konu üzerine yoğunlaşmasına, rahatlamasına, bilgiyi akılda tutmasına yardımcı olur (Bingaman, 1993). Sununun etkisini ve akılda kalıcılığını büyük ölçüde artıran görsel araçlar şunlardır: Flipchart, tepegöz, barkovizyon, video ve film, slayt makinesi, basılı malzeme (Baltaş, 2004).

Bir görsel sununun etkili biçimde gerçekleşmesi için doğru planlanması gerekir. Giriş, konuşma süresinin %10'unu geçmemelidir. Gelişme bölümü, konuşma süresinin % 80'ini kapsamalıdır. Konuşmanın özeti konuşma süresinin %5'ini, konuşmadan çıkarılmak istenen sonuçlar %5'ini kapsamalıdır (İslam, 2005). Konuşma sunu boyunca en önemli unsur olacaktır. Bu nedenle konuşma ritmi, hızı, sesin yüksekliği, duraksamalar iyi ayarlanmalıdır (Collins, 1998).

Kapanış, görsel sununun bir bölümü olarak değerlendirilmelidir. Konular ana başlıklar altında tekrar edilip, etkileyici bir konuşma yapılmalıdır (Gökçül, 2005). Kapanışta bazı konuların atlandığına dair bir itiraf ya da özür dilenmemelidir (Baltaş, 2004). Sunuyu; sessizce, aniden ve beklenmedik bir şekilde bitirmek yerine ses getiren bir şekilde bitirmek daha doğrudur (Peel, 1998). Sunu sırasında gereksiz sözcük kullanılmamalıdır. Yersiz tutarsız tahminlere yer verilmemelidir. Doğruluğundan tam olarak emin olunmayan konularda asla tahminde bulunulmamalıdır (Forsyth, 1999).

Görsel sunu, görsel okuma ile birlikte görsel okuryazarlık kavramıyla ele alınmaktadır. Literatürde bu alanda yapılan çalışmalar şu şekildedir: İlköğretim 1–5. Sınıflar Türkçe Öğretim Programları Görsel Okuma ve Sunu Öğrenme Alanının Değerlendirilmesi (Akpınar, 2009), İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Görsel Okuma ve Görsel Sunu Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi (Kuru, 2008), Günümüzde Görsel Okur Yazarlık ve Görsel Okur Yazarlık Eğitimi (İşler, 2002), İlköğretim 1-5. Sınıflar Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Görsel Okuma Etkinliklerinin İncelenmesi (Çam Aktaş, 2010), İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama, Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki (Çam, 2006), Öğretmen Adaylarının ‘Görsel Okuryazarlık’ İle İlgili Algıları çalışmasını (Göçer ve Tabak, 2013), İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarının Görsel Okuma Etkinlikleri Bağlamında İncelenmesi (Göçer ve Tabak, 2012), Projeye Dayalı Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlarına ve Görsel Sunu Uygulamalarına Etkisi (Kadioğlu, 2007), Görsel Okuryazarlık (Tüzel, 2010), Görsel Okuryazarlık Üzerine Bir İçerik Analizi (Tanrıverdi ve Apak, 2013), Görsel Okuryazarlık ve Öğretim Teknolojisi (Alpan-Bangir, 2008), İlköğretim Programlarında Yer Alan Görsel Okuryazarlık Kazanımlarının Değerlendirilmesi (Kesinkılıç, 2014), İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersinde Görsel Okuma-Görsel Sunu Çalışmalarında Değerler Eğitiminde Kitle İletişim Araçları Kullanılmasının Değer Edinimine Ve Türkçe Dersine Yönelik Tutuma Etkisi (Tarakçı, 2013), İlköğretim 1. Sınıf Türkçe Ders Programı Görsel Okuma-Görsel Sunu Kazanımlarının Ve İlk Okuma Yazma Öğretiminde Kullanılan Görsellerin Etkililiğinin İncelenmesi (Bozkurt, 2011), Görsel Okuma ve Görsel Sunu Öğrenme Alanına İlişkin Öğretmen Tutumlarının İncelenmesi (Sivas İli Örneği) (Balta ve Emek, 2010). Yeni bir öğrenme alanı olan görsel sunuya ilişkin yapılacak olan çalışmalara katkı sağlamak amacıyla bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği araştırılmış ilkökul dördüncü sınıf öğrencileriyle çalışılmıştır.

Yöntem

Görsel Sunu tutum ölçeğinin geliştirilmesinde şu işlemler yapılmıştır:

İstanbul İli, Esenler İlçesi, Engin Can Güre İlkokulu dördüncü sınıfta öğrenim gören 218 öğrenciye görsel sunu becerileri hakkında bilgi verilmiş ve görsel sunu becerilerine ilişkin duygu ve düşüncelerini ifade eden bir yazı yazdırılmıştır. Yazdırılan bu materyaller dikkatle okunarak tutum ifadesi olanlar belirlenmiştir. Benzer ölçeklere bakılarak görsel sunu becerisine ilişkin tutumu yansıtabilecek ifadeler alınmıştır. Bilgisayarda bir word dosyası olarak yazılan ifadelerin karşısına; görsel sunu becerisine ilişkin bir tutum ifadesi midir, tutum ifadesi ise olumlu ya da olumsuz bir tutum ifadesi midir, tutumun bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bileşenlerinden hangisini yansıtır şeklinde soruları içeren bir çizelge yerleştirilmiştir. Hazırlanan form Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında çalışmakta olan bir profesör, iki doçent, üç yardımcı doçent kadrosundaki toplam altı tane öğretim üyesine verilmiştir. Öğretim üyeleri ifadeler hakkındaki görüşlerini bu form üzerinde belirttikten sonra araştırmacıya ulaştırmışlardır. Görüşler doğrultusunda form yeniden düzenlenmiştir. Düzenlenen bu maddeler hakkında tekrar görüş alınmak amacıyla öğretim üyeleriyle bir araya gelinmiştir. Sonuç olarak toplam 34 maddenin yer aldığı bir madde havuzu oluşturulmuştur. Deneme ölçeği olarak düzenlenen ölçekte yer alan 34 tutum ifadesinin her birinin karşısına beş seçenekten oluşan bir cevaplama çizelgesi yerleştirilmiş; seçenekler 4’ten 1’e doğru sıralanmış her bir ifade için “iki puan” orta düzeyde katılımı, “bir puan” olumsuz tutumun derecesini, “dört puan” ise olumlu tutumun puan derecesini temsil etmiştir. Maddelerin

karşısında yer alan seçenekler ve puan karşılıkları; 4=Tamamen Katılıyorum, 3= Katılıyorum, 2= Katılmıyorum, 1=Hiç Katılmıyorum şeklinde düzenlenmiştir.

Hazırlanan ölçek İstanbul İli, Esenler İlçesi, Engin Can Güre ilkokulu dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasından rastgele seçilen 225 tane öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sonrasında değerlendirmeye alınamayacak olan ölçek formları (7 adet) ayrıldıktan sonra kalan 218 deneme ölçeği formu cevapları bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Olumsuz ifadelerin (toplam 10 madde) puan değerleri 1=4, 2=2, 3=2,4 =1 şeklinde tersten girilmiştir. Görsel sunu tutum ölçeğinin yapı geçerliliğini sağlamak ve ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin belirlenmesi (Büyüköztürk, 2003) amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Ayrıca tutum ölçeğinden elde edilen puanların iç tutarlılığı Cronbach alfa (α) ile hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayılarının belirlenmesinden sonra ikinci aşama olarak madde analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Geçerlik Çalışması

Ölçme aracının geçerlik analizi için faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Faktör analizi yapmadan önce ise çalışma grubunun sayısının faktör analizi yapılamaya uygun olup olmadığını anlamak amacıyla Kaiser–Meyer–Olkin testi, ölçme aracının faktör yapılarına ayrışıp ayrılmayacağını anlamak amacıyla da Bartlett’s testi yapılmıştır. Analiz sonucu Kaiser–Meyer–Olkin değeri .897 olarak tespit edilmiş olup alt sınır olan .50’den büyük olması nedeniyle grubunun sayısının faktör analizi yapılmaya uygun olduğu tespit edilmiştir. Bartlett’s testi sonucunun ileri düzeyde anlamlı ($p<0.001$) olması nedeniyle de ölçme aracının faktör yapılarına ayrılabilmesi kabul edilmiştir.

Araştırma grubunun uygun büyüklükte olduğu ve ölçme aracının yapısının faktörlere ayrılabilmesi tespit edildikten sonra faktör analizine geçilmiştir. Faktör analizinde Eigen değeri “1” olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda yapılan analiz sonucu, ölçekte eigen değeri “1” in üzerinde 8 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Değerler Tablo 1.’de yer almaktadır.

Tablo 1: Görsel Sunum Tutum Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Öz-değer	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Toplam Varyans Yüzdesi
1	9.704	28.542	28.542
2	1.896	5.577	34.119
3	1.581	4.649	38.768
4	1.512	4.446	43.214
5	1.285	3.778	46.993
6	1.136	3.341	50.333
7	1.021	3.003	53.337
8	1.008	2.965	56.301

Tablo 1.’de görüldüğü gibi birinci faktörün öz değeri 9.704, açıkladığı varyans yüzdesi 28.542 çıkmıştır. Sekiz faktörün açıkladığı toplam varyans yüzdesi ise 56.301 olarak tespit edilmiştir. Maddelerin faktör yükleri incelendiğinde, 4., 22., 26. ve 30. maddeler dışındaki tüm maddelerin birinci faktörle .30 üzerinde yük değere sahip olduğu görülmektedir. 1., 2., 3., 5., 6., 9., 12., 14., 17., 18., 23., 27., 29., 31. ve 33. maddeler sadece 1. faktörle 30 üzerinde yük değere sahipken 7., 8., 10., 11., 13., 15., 16., 19., 20., 21., 24., 25., 28., 32. ve 34. maddeler ise aynı zamanda diğer faktörlerle .30 üzerinde yük değere sahiptir (Tablo 2.). Hem birinci faktörün 28.542 gibi yüksek değerinde varyans açıklaması hem de dört madde dışında tüm maddelerin birinci faktörle yük değere sahip olması ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olabileceğini göstermektedir.

Tablo 2: Görsel Sunu Tutum Ölçeği Maddeleri Faktör Yükleri

No	Maddeler	Faktörler							
		1	2	3	4	5	6	7	8
27	Arkadaşlarımın beni dinlemesi hoşuma gider.	.727							
33	Sunum esnasında ses tonumu kullanırım.	.725							
6	Sunumla ilgili daha çok bilgi sahibi olmak isterim.	.715							
29	Sunum esnasında kullanacağım materyalleri hazırlamak çok zevkli.	.714							
2	Derslerde sunumlardan yararlanılmalıdır.	.680							
17	Sunumla ilgili bir yazı gördüğümde onu okumak isterim.	.671							
9	Sunum yapıldığında derse olan ilgim artar.	.652							
18	Sunum mutluluk verici bir olaydır.	.650							
5	Sunum yapmak derslerimdeki başarıyı artırır.	.642							
1	Her derste sunum yapmak isterim.	.610							
23	İlerde insanların karşısında konuşabileceğim bir meslek seçmek isterim.	.604							
3	Sunum yapılan dersler ilgimi çeker.	.590							
34	Sunum esnasında arkadaşlarımın ilgisini çekerim.	.590				.380			
12	Sunum yaptığımızda gereğinden fazla zaman harcıyoruz.	.590							
10	Sunum yaptıkça kendime daha çok güveniyorum.	.588					.302		
19	Sunum yapılması dinleyen öğrencilere bir şey kazandırmaz.	.551				.324			
25	Sunum esnasında beni dinleyen arkadaşlarıma soru sormak çok zevkli.	.532		.310					
14	Sunum dinlerken saatlerim sıkılmadan geçiyor.	.530							
15	Arkadaşlarımın yaptığı sunumu seyretmek çok eğlenceli.	.515						-.384	
11	Arkadaşlarımın sunum yapması beni sıkır.	.504	-.397						
16	Sunum yapmak öğrencileri tembelliğe iter.	.502	-.366			.330			
8	Sunum yapmak arkadaşlarımla iletişim kurmamı kolaylaştırır.	.499		.337					
7	Sunum yapmak eğlencelidir.	.483		.396	.310				
31	Sunum esnasında beden dilimi kullanırım.	.438							
24	Sunum yaparken arkadaşlarımın bana bakması beni rahatsız eder.	.426	-.372	.321					
20	Sunum esnasında sadece sunum yapan kişi o konuyu anlar.	-.391	.437						
22	Sunum esnasında süremi aşma korkusu beni rahatsız eder.		.415	-.322	.327				
32	Sunum esnasında dilbilgisi hataları yapmam.	.343	.407			.322			
21	Sunum yapmak iletişimimizi geliştirmemizi sağlar.	.373		.311	-.553				
30	Sunum yapılmayan derslerde zaman geçmek bilmiyor.		.321		.458		.454		
28	Sunum esnasında arkadaşlarımın soru sorması beni rahatsız eder.	.321		.343	-.417				
4	Sunum yapmak yerine dersi öğretmenin anlatmasını isterim.		-.345			-.529			
26	Sunum yaparken arkadaşlarımın konuşması beni rahatsız eder.		.415					.667	.314
13	Sunum yapmayı sevenler özgüveni yüksek kişilerdir.	.483							-.513

Yapılan korelasyon analizi sonucu 1., 2., 3., 5., 6., 9., 12., 14., 17., 18., 23., 27., 29., 31. ve 33. maddelerin kendi arasında yüksek derecede pozitif korelasyon gösterdiği, 4., 7., 8., 10., 11., 13., 15., 16., 19., 20., 21., 22., 24., 25., 26., 28., 30., 32. ve 34. maddelerin ise kendi aralarında ve diğer maddelerle düşük korelasyona sahip olduğu görülmektedir.

Güvenirlilik Çalışması

Ölçme aracının Cronbach alfa katsayısı .64 olarak tespit edilmiştir. Bu değer ölçek maddeleri arasındaki tutarlılığın düşük olduğunu, yani maddelerin aynı özelliği yoklayan maddelerden oluşmayabileceğini göstermektedir.

İç tutarlılık katsayılarının belirlenmesinden sonra ikinci aşama olarak madde analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracının maddelerine ilişkin madde analizi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Görsel Sunu Tutum Ölçeğine İlişkin Madde Analizi Sonuçları

Madde	n	Madde- Toplam	p	Madde- Kalan	p	Madde- Ayırt- edicilik	p
1	214	.473	.000	.403	.000	6.193	.000
2	214	.507	.000	.452	.000	5.453	.000
3	214	.566	.000	.504	.000	7.813	.000
4	214	.023	.737	-.076	.266	1.186	.238
5	214	.618	.000	.564	.000	8.188	.000
6	214	.612	.000	.560	.000	7.901	.000
7	214	.257	.000	.170	.015	1.666	.072
8	214	.219	.000	.146	.015	1.622	.068
9	214	.556	.000	.497	.000	7.764	.000
10	214	.275	.000	.216	.000	1.582	.083
11	214	-.161	.018	-.243	.000	1.431	.155
12	214	.380	.000	.361	.000	2.986	.003
13	214	.255	.000	.180	.009	1.724.	.052
14	214	.460	.000	.390	.000	6.145	.000
15	214	.230	.000	.203	.000	1.120	.112
16	214	-.174.	.010	-.257	.000	1.697	.092
17	214	.544	.000	.483	.000	7.313	.000
18	214	.599	.000	.532	.000	9.431	.000
19	214	-.285	.000	-.364	.000	3.071	.000
20	214	-.053	.440	-.158	.020	.294	.769
21	214	.190	.008	.167	.025	1.326	.186
22	214	.154	.023	.051	.451	1.472	.144
23	214	.566	.000	.501	.000	7.384	.000
24	214	-.094	.169	-.193.	.004	.778	.438
25	214	.225	.000	.196	.004	1.657	.063
26	214	.311	.000	.204	.002	1.849	.055
27	214	.561	.000	.509	.000	6.302	.000
28	214	-.077	.258	-.171.	.012	1.765	.080
29	214	.613	.000	.552	.000	9.676	.000
30	214	.089	.191	.002	.979	.076	.940
31	214	.455	.000	.371	.000	7.602	.000
32	214	.268	.000	.190	.009	1.804	.061
33	214	.632	.000	.574	.000	8.931	.000
34	214	.300	.000	.250	.000	1.689	.079

Tablo 3. incelendiğinde madde toplam analizi, madde kalan analizi ve madde ayırt edicilik analizlerinde, 1., 2., 3., 5., 6., 9., 12., 14., 17., 18., 23., 27., 29., 31., ve 33. maddelerin her üç analizde de anlamlı düzeyde değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bu da bu maddelerin ölçeğin bütünü ile tutarlı olduğunu göstermektedir. 4., 7., 8., 10., 11., 13., 15., 16.,

19., 20., 21., 22., 24., 25., 26., 28., 30., 32. ve 34. maddelerin en az bir analizde istenilen değeri sağlamadığı dolayısıyla ölçeğin bütünü ile ilişkisiz olduğunu göstermektedir.

Faktör analizi, madde kalan, madde toplam ve madde ayırt edicilik analizleri sonucunda, 11., 13., 15., 16., 19., 20., 21., 22., 24., 25., 26., 28., 30., 32. ve 34. maddelerin çıkarılarak kalan maddeler üzerinde tekrar geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmasına karar verilmiştir.

1., 2., 3., 5., 6., 9., 12., 14., 17., 18., 23., 27., 29., 31., 33., maddelerde yapılan ikinci faktör analizinde eigen değeri “1” in üzerinde tek bir faktör çıkmıştır. Bu faktörün öz değeri 6.502 açıkladığı varyans yüzdesi ise 43.345 olarak tespit edilmiştir. Maddelerin yük değeri Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4: Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

Madde No	Madde	Yük Değeri
6	Sunumla ilgili daha çok bilgi sahibi olmak isterim.	.760
33	Sunum esnasında ses tonumu kullanırım.	.759
27	Arkadaşlarımın beni dinlemesi hoşuma gider.	.728
2	Derslerde sunumlardan yararlanılmalıdır.	.713
29	Sunum esnasında kullanacağım materyalleri hazırlamak çok zevkli.	.704
17	Sunumla ilgili bir yazı gördüğümde onu okumak isterim.	.674
5	Sunum yapmak derslerimdeki başarıyı artırır.	.671
9	Sunum yapıldığında derse olan ilgim artar.	.668
1	Her derste sunum yapmak isterim.	.652
18	Sunum mutluluk verici bir olaydır.	.650
3	Sunum yapılan dersler ilgimi çeker.	.620
12	Sunum yaptığımızda gereğinden fazla zaman harcıyoruz.	.599
23	İlerde insanların karşısında konuşabileceğim bir meslek seçmek isterim.	.594
14	Sunum dinlerken saatlerim sıkılmadan geçiyor.	.561
31	Sunum esnasında beden dilimi kullanırım.	.454

Tablo 4’te görüldüğü gibi madde yükleri .454 ile .760 arasında değişmektedir. Bu da tüm maddelerin sınır değer olan .40 üzerinde olduğunu dolayısıyla, birbirileri ile ilişkisinin kuvvetli olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin yapı geçerliğine destek olmak amacıyla Tablo 5’te ölçek maddeleri arasındaki korelasyonlara yer verilmiştir.

Tablo 5: Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin Maddeleri Arasındaki İlişki

		1	2	3	4	5	7	10	16	17
2	r	.509								
	p	.000								
3	r	.313	.397							
	p	.000	.000							
4	r	.374	.406	.313						
	p	.000	.000	.000						
5	r	.474	.403	.291	.274					
	p	.000	.000	.000	.000					
7	r	.415	.470	.273	.453	.387				
	p	.000	.000	.000	.000	.000				
10	r	.319	.407	.318	.440	.327	.551			
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000			
16	r	.379	.480	.291	.397	.343	.439	.402		
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		
17	r	.435	.530	.457	.468	.395	.509	.482	.431	
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
18	r	.385	.486	.266	.314	.324	.315	.303	.401	.361
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000

Tablo 5. incelendiğinde, tüm maddelerin birbirleri ile pozitif yönde .001 düzeyinde anlamlı ilişki gösterdiği görülmektedir. Bu sonuç, maddelerin birbirleri ile anlamlı bir bütünlük gösterdiğinin ve tek bir yapının bileşenleri olduğunun kanıtıdır.

Ölçme aracının Cronbach alfa katsayısı .91 olarak tespit edilmiş olup, alt sınır olan .60'dan büyük olduğu görülmektedir. Alfa katsayılarının yüksek olması, ölçek maddelerin birbirleriyle tutarlı olduğunu ve aynı özelliği yoklayan maddelerden oluştuğunu göstermektedir.

İç tutarlılık katsayılarının belirlenmesinden sonra ikinci aşama olarak madde analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracının maddelerine ilişkin madde analizi sonuçları Tablo 6.'da sunulmuştur.

Tablo 6: Görsel Sunu Tutum Ölçeğine İlişkin Madde Analizi Sonuçları

Madde	n	Madde- Toplam	p	Madde- Kalan	p	Madde- Ayırt- edicilik	p
1	214	.697	.000	.624	.000	7.974	.000
2	214	.713	.000	.652	.000	7.299	.000
3	214	.674	.000	.621	.000	7.499	.000
5	214	.684	.000	.626	.000	8.836	.000
6	214	.775	.000	.743	.000	8.908	.000
9	214	.724	.000	.676	.000	7.965	.000
12	214	.660	.000	.584	.000	5.986	.000
14	214	.645	.000	.581	.000	6.084	.000
17	214	.683	.000	.617	.000	7.156	.000
18	214	.690	.000	.631	.000	7.541	.000
23	214	.621	.000	.562	.000	6.831	.000
27	214	.739	.000	.692	.000	8.333	.000
29	214	.731	.000	.666	.000	11.843	.000
31	214	.491	.000	.399	.000	6.133	.000
33	214	.760	.000	.705	.000	10.163	.000

Tablo 6. incelendiğinde her bir maddenin madde toplam, madde kalan ve madde ayırt edicilik değerinin .001 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu durum Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin bütün maddelerinin güvenilir olduğunun kanıtıdır.

Tartışma ve Sonuç

Ölçek ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin tutumunu ölçmekle sınırlıdır. Toplam 34 tane maddeden oluşmuştur. Yapılan analizler sonucunda ölçme aracının Cronbach alfa katsayısı .91 olarak tespit edilmiştir. Bu değer alt sınır olan .60'dan büyük olduğu görülmektedir. Alfa katsayısının yüksek olması ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarlı olduğunu gösterir. Yani maddelerin aynı özelliği yoklayan maddelerden oluştuğunu göstermektedir. Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin maddeleri arasındaki ilişki incelendiğinde tüm maddelerin birbirleri ile pozitif yönde .001 düzeyinde anlamlı ilişki gösterdiği görülmektedir. Bu sonuç maddelerin birbirleri ile anlamlı bir bütünlük gösterdiğinin ve tek bir yapının bileşenleri olduğunun kanıtıdır.

2005 yılında geliştirilen Türkçe öğretim programına göre başta Türkçe dersi olmak üzere tüm derslerde öğrencilerin görsel sunu tekniklerini kullanması öngörülmektedir. Öğretmenlik mesleği başlı başına görsel sunu becerileri üzerine inşa edilmiştir. Öyle ki bir öğretmenin ne kadar başarılı olduğu görsel sunu tekniklerini ve becerisini etkili kullanmaktaki performansı ile yakından ilgilidir. Ayrıca özellikle sosyal bilgiler ve fen derslerinde önemli bir öğrenme yaklaşımı olarak kullanılacak olan projeye dayalı öğrenme de içerisinde sunu becerisini barındırır. Bundan hareketle aktif, problem çözebilen, analitik düşünme becerisine sahip etkin vatandaş olarak yetiştirmek istediğimiz neslimizin tahtaya kalkıp ezber yaparak

değil görsel sunu becerilerini en iyi şekilde kullanarak eğitime aktif olarak katılmaları gerekmektedir. Görsel sunuya ilişkin tutumların ölçülmesi amacıyla Görsel Sunu Tutum Ölçeği geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçeğin psikometrik özellikleri, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapıda olduğunu göstermektedir. Bundan sonra ilköğretim gören öğrencilerin görsel sunu becerisine yönelik tutumlarının hangi değişkenler açısından etkilendiğini belirlemeye yönelik çalışmalarda öğrencilerin görsel sunu tutumu geliştirilen bu ölçek aracılığıyla belirlenebilir.

Alanyazında çalışacak araştırmacılar Görsel Sunu Tutum Ölçeğinden yararlanarak öğrencilerin sunuya ilişkin tutumlarının farklı değişkenlerle ilişkisini ölçebilirler. Ölçeği farklı yaş gruplarına uyarlayabilirler. Yapılacak çalışmalarda ölçme aracı olarak kullanılacak olan ölçek geliştirilebilir. Görsel okumaya ilişkin tutum ifadeleri ile genişletilebilir.

Kaynaklar

- Akpınar, B. (2009). İlköğretim 1–5. Sınıflar Türkçe Öğretim Programları Görsel Okuma ve Sunu Öğrenme Alanının Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34 (154): 26-36.
- Aksan, D. (2000). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK.
- Alpan-Bangir, G. (2008). Görsel Okuryazarlık ve Öğretim Teknolojisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Aralık 2008. Cilt:V, Sayı:II, 74-102
- Balta, E. E. ve Emek, M. (2010). *Görsel Okuma ve Görsel Sunu Öğrenme Alanına İlişkin Öğretmen Tutumlarının İncelenmesi (Sivas İli Örneği)*, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 20-22 Mayıs 2010, Elazığ.
- Baltaş, Z. (2004). *Akılda ve Yürekta İz Bırakan Sunuş Etki Yaratan Konuşmacının El Kitabı* (2. Basım). İstanbul: Remzi.
- Bingaman, C. E. (1993). *Etkili Sunuş Kişisel Gelişim ve Yönetim Dizisi*. İstanbul: Rota.
- Bozkurt, E. (2011). *İlköğretim 1. Sınıf Türkçe Ders Programı Görsel Okuma- Görsel Sunu Kazanımlarının Ve İlk Okuma Yazma Öğretiminde Kullanılan Görsellerin Etkililiğinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Bradbury, A. (2006). *Başarılı Sunum Teknikleri* (H. Elçi, Çev.). İstanbul: Kaizen.
- Büyüköztürk, Ş. (2003). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Pegem A Yayıncılık. 3.Baskı Ankara
- Collins, J. (1998). *Başarılı Sunum Kendi Kendini Geliştirme Programı* (A.C. Akkoyunlu, Çev.). İstanbul: Doğan.
- Çam Aktaş, B. (2010). İlköğretim 1-5. Sınıflar Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Görsel Okuma Etkinliklerinin İncelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 105-121.
- Çam, B. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama, Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Forsyth, P. (1999). *30 Dakikada Sunuşa Hazırlanma* (E. S. Yarmalı, Çev.). İstanbul: Damla.
- Göçer A., Tabak G. (2013). Öğretmen Adaylarının ‘Görsel Okuryazarlık’ İle İlgili Algıları, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 517-541.
- Göçer A., Tabak G. (2012). İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarının Görsel Okuma Etkinlikleri Bağlamında İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 11, 3, 790-799.
- Gökçül, B. (2005). *Sunum Gözler Üzerindeyken Başarmak*. İstanbul: Kapital.
- İslam, Y. (2005). *Araştırma-yazma ve Sunu Teknikleri Yönlendirilmiş Çalışma I-II*. Ankara: Seçkin.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 50 Temmuz – Ağustos 2015

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

İşler, A. Ş. (2002). Günümüzde Görsel Okur Yazarlık ve Görsel Okur Yazarlık Eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 153-161.

Kadioğlu, H. (2007). *Projeye Dayalı Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlarına Ve Görsel Sunu Uygulamalarına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Keskinkılıç, F. (2014). *İlköğretim Programlarında Yer Alan Görsel Okuryazarlık Kazanımlarının Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

MEB. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı Ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

Kuru, A. (2008). *İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Görsel Okuma ve Görsel Sunu Becerilerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Olson, J. (1999). *Etkili Sunuş Atak Yöneticinin Rehberi*. (E. S. Yarmalı, Çev.). İstanbul: Hayat.

Peel, M. (1998). *Bir Haftada Başarılı Sunuş*. İstanbul: Globus.

Sağır, M. (2002). *Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Stuart, C. (2002). *Başarıya Giden Yolda Etkili Konuşma Yöntemleri*(E. Kılıç, Çev). İstanbul: Alfa.

Tanrıverdi, B. ve Apak, Ö. (2013). Görsel Okuryazarlık Üzerine Bir İçerik Analizi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 267-293.

Tarakçı, A. (2013). *İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersinde Görsel Okuma-Görsel Sunu Çalışmalarında Değerler Eğitiminde Kitle İletişim Araçları Kullanılmasının Değer Edinimine Ve Türkçe Dersine Yönelik Tutuma Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Tüzel, S. (2010) Görsel Okuryazarlık. *Türklük Bilimi Araştırmaları (Türkçe Öğretimi Özel Sayısı)*, Bahar 2010. 27. Sayı ss: 691-705

Vural, B. (2007). *Toplum Önünde Etkili Ve Başarılı Konuşma Prezantasyon-Sunum*. İstanbul: Hayat.

EKLER

EK-1. GÖRSEL SUNU TUTUM ÖLÇEĞİ

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Her derste sunum yapmak isterim.				
2. Derslerde sunumlardan yararlanılmalıdır.				
3. Sunum yapılan dersler ilgimi çeker.				
4. Sunum yapmak yerine dersi öğretmenin anlatmasını isterim.				
5. Sunum yapmak derslerimdeki başarıyı artırır.				
6. Sunumla ilgili daha çok bilgi sahibi olmak isterim.				
7. Sunum yapmak eğlencelidir.				
8. Sunum yapmak arkadaşlarımla iletişim kurmamı kolaylaştırır.				
9. Sunum yapıldığında derse olan ilgim artar.				
10. Sunum yaptıkça kendime daha çok güveniyorum.				
11. Arkadaşlarımın sunum yapması beni sıkar.				
12. Sunum yaptığımızda gereğinden fazla zaman harcıyoruz.				
13. Sunum yapmayı sevenler özgüveni yüksek kişilerdir.				
14. Sunum dinlerken saatlerim sıkılmadan geçiyor.				
15. Arkadaşlarımın yaptığı sunumu seyretmek çok eğlenceli.				
16. Sunum yapmak öğrencileri tembelliğe iter.				
17. Sunumla ilgili bir yazı gördüğümde onu okumak isterim.				
18. Sunum mutluluk verici bir olaydır.				
19. Sunum yapılması dinleyen öğrencilere bir şey kazandırmaz.				
20. Sunum esnasında sadece sunum yapan kişi o konuyu anlar.				
21. Sunum yapmak iletişimimizi geliştirmemizi sağlar.				
22. Sunum esnasında süremi aşma korkusu beni rahatsız eder.				
23. İlerde insanların karşısında konuşabileceğim bir meslek seçmek isterim.				
24. Sunum yaparken arkadaşlarımın bana bakması beni rahatsız eder.				
25. Sunum esnasında beni dinleyen arkadaşlarıma soru sormak çok zevkli.				
26. Sunum yaparken arkadaşlarımın konuşması beni rahatsız eder.				
27. Arkadaşlarımın beni dinlemesi hoşuma gider.				
28. Sunum esnasında arkadaşlarımın soru sorması beni rahatsız eder.				
29. Sunum esnasında kullanacağım materyalleri hazırlamak çok zevkli.				
30. Sunum yapılmayan derslerde zaman geçmek bilmiyor.				

EK-2

SUNU ESNASINDA ÇEKİLEN FOTOĞRAFLAR

